

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd S. republiky v právnej veci žalobcu: **Ing. M. B. -W. T., L. X.**, Poprad, zastúpeným JUDr. M. B., advokátkou, N. S. E., X. Poprad, proti žalovanému: **A., S. P., a.s., odštepny závod Košice, Š., X.** Košice, o zaplatenie 921 000 Sk s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 13Cb/862/1996-129 zo dňa 13. novembra 2006, v znení opravných uznesení č. k. 13Cb/862/1996-140 zo dňa 22. októbra 2007 a č. k. 13Cb/862/1996-144 zo dňa 26. novembra 2007, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok súdu prvého stupňa v znení jeho opravných uznesení vo výroku o úrokoch z omeškania **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Košiciach ako súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom v znení jeho opravných uznesení rozhodol tak, že konanie o zaplatenie 921 000 Sk zastavil, žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania vo výške 12 % zo sumy 795 000 Sk odo dňa 17.4.2004 do 30.5.2004, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalovanému uložil nahradiť trovy konania žalobcu 180 586,67 Sk na účet jeho právnej zástupkyne.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že žalobným návrhom sa žalobca domáhal voči žalovanému, aby mu poskytol plnenie za poisťnú udalosť č. 51-00143-26 v obvyklej výške a nahradil trovy konania. Na pojednávaní konanom dňa 9.2.2004 súd pripustil zmenu návrhu na jeho začatie tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 921 000 Sk, úrok z omeškania vo výške 17,6 % zo sumy 921 000 Sk od 5.11.1995 do zaplatenia a nahradiť trovy konania. Na pojednávaní konanom dňa 13.11.2006 vzal žalobca návrh na začatie

konania v časti o zaplataenie sumy 921 000 Sk späť, žalovaný so späťvzatím súhlasil, preto súd konanie o zaplataenie 921 000 Sk zastavil. Po zastavení konania zostalo predmetom sporu zaplataenie úroku z omeškania vo výške 17,6 % zo sumy 921 000 Sk od 5.11.1995 do zaplataenia. Žalovaný dňa 31.5.2004 zaplatil žalobcovi sumu 795 000 Sk, s čím žalobca súhlasil a v prevyšujúcej časti vzal návrh na začatie konania späť. Z uvedeného dôvodu vznikol žalobcovi nárok na úrok z omeškania len zo sumy 795 000 Sk. Základnou otázkou pre posúdenie nároku žalobcu bolo to, za aké obdobie žalobcovi vyúčtovaný úrok prináleží. Pokiaľ ide o úrok z omeškania, súd dospel k záveru, že žalovaný sa dostal do omeškania dňom nadobudnutia právoplatnosti rozsudku zo dňa 9.2.2004 č.k. 13Cb/862/1996-97, ktorým súd rozhodol, že návrh žalobcu na plnenie z poistnej (udalosti) zmluvy č. X. zo dňa 29.12.1993 v znení dodatku č. 1, týkajúcej sa poistnej udalosti zo dňa 28.2.1995, je opodstatnený. Uvedené rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 16.4.2004. K námietke premlčania žalovaným neprihliadol, pretože na návrh žalobcu, ktorý bol súdu doručený dňa 22.5.2000, súd pripustil zmenu návrhu tak, že žalovaný je povinný zaplatiť úrok z omeškania vo výške 17,6 % zo sumy 921 000 Sk od 5.11.1995 do zaplataenia.

Podľa § 387 ods. 1 Obchodného zákonníka, právo sa premlčí uplynutím premlčacej doby ustanovenej zákonom.

Podľa § 397 Obchodného zákonníka, ak zákon neustanovuje pre jednotlivé práva inak, je premlčacia doba štyri roky.

Žalobca právo na úrok z omeškania uplatnil podaním zo dňa 22.5.2000. V súlade s ustanovením § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka súd priznal žalobcovi úrok vo výške 12 % zo sumy 795 000 Sk odo dňa 17.4.2004 do 30.5.2005, základná úroková sadzba v uvedenom období bola 11 %. V prevyšujúcej časti žalobu ako neopodstatnenú zamietol.

Proti rozsudku v časti jeho výroku o zaplataenie úrokov z omeškania podal odvolanie žalobca. Poukázal, že žalobu na zaplataenie poistného plnenia podal 20.3.1996, ktorú upravil podaním zo dňa 22.5.2000 tak, že žiadal zaplataenie istiny v sume 921 000 Sk a úrok z omeškania vo výške 17,6 % od 5.11.1995. Podaním zo dňa 10.5.2006 žalobný nárok upravil tak, že žiadal úrok z omeškania zo sumy 795 000 Sk od 23.5.1997 do 30.5.2004. Právnym dôvodom pre zmenu návrhu bola skutočnosť, že súd rozhodol o základe nároku na poistné plnenie tak, že tento je daný a žalovaný na základe vlastného výpočtu zaplatil žalobcovi dňa 31.5.2004 poistné plnenie v sume 795 000 Sk. Po späťvzatí návrhu tak predmetom sporu zostalo zaplataenie úrokov z omeškania vo výške 17,6 % ročne zo sumy 795 000 Sk od

23.5.1997 do 30.5.2004. Žalobca sa nemôže stotožniť so záverom súdu v tom, že žalovaný sa dostal do omeškania s poistným plnením len od právoplatnosti rozsudku zo dňa 9.2.2004, pretože takémuto záveru chýbajú skutkové aj právne dôvody. Niet právneho dôvodu, aby povinnosť žalovaného vznikla až právoplatnosťou rozsudku súdu zo dňa 9.2.2004 a súd ani pre toto rozhodnutie nenašiel odôvodnenie. Žalovaný našiel ochotu plniť len na základe tohto rozsudku, avšak skutočnosť, že proti nemu nepodal odvolanie, znamená, že jeho argumenty nevyšetrenia poistnej udalosti riadne a včas by podľa § 797 Občianskeho zákonníka neobhájila. Pokiaľ bol totiž nárok žalobcu opodstatnený, o čom súd rozhodol, potom takým bol od samého začiatku a nielen od právoplatnosti rozsudku. Žalobca preto navrhuje, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok a nároku žalobcu na zaplatenie úrokov z omeškania 17,6 % ročne od 23.5.1997 do 30.5.2004 zo sumy 795 000 Sk vyhovel.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 písm. e/ a f/ O.s.p., a dospel k zisteniu, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

V konaní sa žalobca domáhal voči žalovanému zaplatenia poistného plnenia z poistnej zmluvy č. 035-740107/15 zo dňa 29.12.1993, v znení jej dodatku č. 1 (bez dátumu), na základe poistnej udalosti č. 51-001 43-26, vrátane úrokov z omeškania so zaplatením poistného plnenia.

Odvolanie žalobcu smeruje proti výroku o úrokoch z omeškania, ktoré súd prvého stupňa žalobcovi priznal vo výške 12 % zo sumy 795 000 Sk odo dňa 17.4.2004 do 30.5.2004.

V prvom rade odvolací súd poukazuje, že súd prvého stupňa na pojednávaní konanom dňa 9.2.2004 síce rozhodol o pripustení zmeny návrhu na jeho začatie v zmysle návrhu žalobcu zo dňa 18.5.2000, nerozhodol však o ďalšom zmenenom návrhu žalobcu zo dňa 18.6.2001 (čl. 41), v ktorom žalobca požadoval zaplatenie úrokov z omeškania zo sumy 921 000 Sk vo výške 17,6 % ročne od 21.6.1998 do zaplatenia. Bez rozhodnutia o tomto zmenenom návrhu nemohlo predmetom sporu zostať zaplatenie úrokov z omeškania vo výške 17,6 % zo sumy 921 000 Sk od 5.11.1995 do zaplatenia tak, ako to súd v dôvodovej časti rozhodnutia uviedol. Na uvedenú vadu konania musel odvolací súd prihliadnuť v zmysle § 212 ods. 3 O.s.p., pretože v opačnom prípade by sa už neprejavila v ďalšom konaní pred súdom prvého stupňa.

Uvedené zistenie, za aké obdobie so zaplatením poistného bol žalovaný v omeškaní, je dôležité nielen pre zistenie, čo predmetom sporu vlastne je, ale hlavne pre zistenie, kedy

sa dostal do omeškania s jeho zaplatením a od tohto okamihu je povinný platiť úroky z omeškania. Žalobca tak v sporovom konaní môže uplatniť úroky z omeškania voči žalovanému predtým, než sa žalovaný do omeškania dostal, rovnako tak nemusí požadovať zaplatenie úrokov za časť obdobia, keď už žalovaný so zaplatením poistného v omeškaní už bol. V prejednávanej veci súd prvého stupňa uviedol, že základnou otázkou pre posúdenie nároku žalobcu bolo to, za aké obdobie žalobcovi vyúčtovaný úrok prináleží. Na takto položenú otázku pre zistenie skutkového stavu však odpoveď nemohol nájsť práve z dôvodu, že predmetom sporu zostalo príslušenstvo pohľadávky k istine, ktorej zaplatenie predmetom sporu bolo. Pritom v konaní došlo k opakovaným zmenám návrhu, týkajúceho sa nielen poistného plnenia, ale aj príslušenstva uplatnenej pohľadávky - úrokov z omeškania so zaplatením poistného plnenia, čo do istiny, z akej sa úrok z omeškania požaduje, ale aj obdobia, od kedy je požadovaný.

Súd prvého stupňa pri zisťovaní vzniku omeškania žalovaného s poistným plnením žalobcovi dospel k zisteniu, že sa tak stalo dňom právoplatnosti jeho rozsudku č. k. 13Cb/862/1996-97 zo dňa 9.2.2004, teda dňa 16.4.2004. Uvedeným rozsudkom súd prvého stupňa rozhodol, že nárok žalobcu na plnenie z poistnej zmluvy na základe spornej poistnej udalosti je daný. Iné odôvodnenie pre takto prijatý záver o vzniku omeškania neuviedol, rovnako tak, podľa akých príslušných ustanovení ním zistený skutkový stav posúdil (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

Žalobcom žalobným návrhom uplatnený nárok voči žalovanému bol skutkovo vymedzeným ako nárok na zaplatenie poistného plnenia s príslušenstvom z poistnej zmluvy.

Podľa § 788 ods. 1 OZ, poistnou zmluvou sa poisťiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená a fyzická alebo právnická osoba, ktorá s poisťiteľom poistnú udalosť uzavrela, je povinná platiť poistné.

Podľa § 797 ods. 3 veta prvá OZ, plnenie je splatné do pätnástich dní, len čo poisťiteľ skončil vyšetrenie potrebné na zistenie rozsahu povinnosti poisťiteľa plniť.

Podľa § 517 ods. 1 veta prvá OZ, dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní.

Podľa § 517 ods. 2 OZ, ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona

povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

Súd prvého stupňa otázku, za aké obdobie omeškania so zaplatením poistného žalobcovi prislúcha úrok z omeškania nemohol posúdiť tak, že omeškanie nastalo dňom právoplatnosti rozsudku č. k. 13Cb/862/1996-97 z 9.2.2004, pretože ním rozhodol v zmysle § 152 ods. 2 O.s.p. len o základe nároku, teda, že nárok žalobcu na poistné plnenie je opodstatnený. Pokiaľ sa jednalo o výšku poistného plnenia, na túto otázku malo byť vykonané znalecké dokazovanie.

Z uvedeného rozsudku žalobcovi žiadne právo na zaplatenie poistného plnenia voči žalovanému nevzniklo, rovnako tak žalovanému nevznikla povinnosť poistné zaplatiť. Súd prvého stupňa preto okamih omeškania so zaplatením poistného nemohol odvodiť právoplatnosťou rozsudku, v ktorom rozhodoval o základe nároku, teda, že k vzniku poistnej udalosti došlo a žalobca má právo na poistné plnenie. Takéto posúdenie nároku o úroky z omeškania, zaplatenie ktorých predmetom sporu zostalo, nemá nielenže oporu vo vykonanom dokazovaní, chýba mu však akékoľvek právne posúdenie. Pokiaľ ide o právne posúdenie sadzby úrokov podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka, potom ide o nesprávne právne posúdenie veci. Je tomu tak preto, že Obchodný zákonník nie je vykonávacím predpisom k ustanoveniu § 517 Ods. 2 OZ, ktorým sa výška úroku z omeškania v prejednávanej veci riadila.

Z uvedeného vyplýva, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Základ ako istina, z ktorej bol úrok z omeškania priznaný, teda zo sumy 795 000 Sk, nebol odvolaním spochybnený.

Podľa § 95 ods. 1 O.s.p., žalobca môže za konania so súhlasom súdu meniť návrh na jeho začatie. Žalobca podaním z 18.6.2001 požadoval zaplatenie úrokov z omeškania vo výške 17,6 % ročne od 21.6.1998 do zaplatenia. O tomto zmenenom návrhu súd nerozhodol a vychádzal z toho, že predmetom sporu bolo zaplatenie úrokov z omeškania od 5.11.1995 do zaplatenia. Otázkou vzniku nároku žalovaného na poistné plnenie musí súd posúdiť podľa príslušných ustanovení úpravy poistnej zmluvy v § 788 a nasledujúcich OZ.

Až po tomto zistení je totiž možné dospieť k záveru, od kedy sa žalovaný dostal do omeškania s plnením poistného, vrátane výšky úrokov z omeškania viažucich sa k tomuto dňu (§ 517 ods. 2 OZ). Výšku úrokov z omeškania nemožno určiť podľa § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka. Tretia časť obchodného zákonníka v ustanoveniach § 261 až § 755

upravuje obchodné záväzkové vzťahy, čo však bez ďalšieho neznamená, že záväzkový vzťah medzi podnikateľmi aj v prípade, ak sa týka ich podnikateľskej činnosti, sa bude spravovať touto časťou zákona.

Podľa § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka, táto časť zákona (obchodné záväzkové vzťahy) upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti. V konaní nebolo sporným, že obaja účastníci konania sú podnikateľmi a ich záväzkový vzťah sa týka ich podnikateľskej činnosti.

Podľa § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka, zmluvy medzi osobami uvedenými v odsekoch 1 a 2, ktoré nie sú upravené v hlave II tejto časti zákona a sú upravené ako zmluvný typ v Občianskom zákonníku, spravujú sa príslušnými ustanoveniami o tomto zmluvnom type v Občianskom zákonníku a týmto zákonom. Poistná zmluva nie je v hlave II (§ 409 - § 728) tretej časti Obchodného zákonníka upravená a ako zmluvný typ je upravená v § 788 - § 828 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého mal súd prvého stupňa záväzkový vzťah účastníkov konania posúdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom výroku o úrokoch z omeškania podľa § 221 ods. 1 písm. h/ a ods. 3 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Protí tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 30. júna 2008

**JUDr. Štefan Š t k a, v.r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M. B.